

Aningaasanoorutunik pinnguaatinik pinnguarnermik pinngitsoorinnissinnaanngitsut (ludomani) pinaveersaartitsinermut katsorsaannermillu suliaqarnermut ilanngullugit katsorsarneqarsinnaalernissaat pillugu Naalakkersuisut aningaasaliissuteqarnissamik suliaqaqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunner-suut

(Inatsisartunut Ilaasortaq Ruth Heilmann, Siumut)

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut Naalakkersuisoq Agathe Fontain)

Siullermeerneqarnera

Pinnguaatinik nunatsinni annertuumik nuannarisaqartoqarnera pinnguaatinillu pinngitsuuisinnaannginnerup inunnut pinnguarumatuunut ilaqutaannullumi ajornartorsiutaasinnaanera Naalakkersuisut eqqummaariffigilluinnarpaat.

PAARISA 2006-imi, Inatsisartunit taamaalioqqusisoqarnera tunngavigalugu, aningaasanoornermik pinnguarnermilu ileqqorineqartunik misissuisitsivoq. Misissuinermit ilanngullugu HS-analyse innuttaasunik misissuisinneqarpoq. Misissuinermit tassani paasineqarpoq akissuteqartut 2 %-ii pinnguarnermik ajornartorsiuteqarnerarsimasut, taakku tassa 2006-imi 666-iusimassapput. Inuit 1000-it missaat nalornippit pinnguarnermillu ajornartorsiuteqarnerlutik eqqarsaatigilerniarlugu. Ilinniagakinnerpaat pinnguarnermik ajornartorsiuteqarnerpaanerarsimapput.

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfiup Statens Institut for Folkesundhed peqatigalugu 2005-imiit 2007-imut misissuisitsinerani pinnguarneq pinnguariaatsillu pillugit apeqqutit ilanngunneqarputtaaq. Tassunga uiggiullugu Ph.d.-mik ilinniagaqartup suliaraa ”Aningaasanoorneq innuttaasullu peqqissusiat – susoqartoruna?”. Naalakkersuisut Ph.d.-nngorniut taanna qilanaaraat, taassumallu ilai issittumi ilisimatusartut ataatsimeersuarneranni 2009-mi aasakkut pisumi saqqummiunneqarput. Tassani oqaatigineqarpoq inuit sisamaagaa-ngata pingasut ukiumi kingullermi aningaasanoorsimasut amerlasuullu sapaatit akunnikkaartumik aningaasanoortartut. Ilisimatusartuttaaq meeraanermi tarniluutaasimasut inuullu pinnguaatinut kajungerisaqarnerata akornanni ataqtigiittoqartoq oqaatigisimavaa.

Inuk aningaasanoornermik kajungerisalittut imaluunniit aningaasanoornermik nappaatilittut paasineqartarpoq inuk

- aningaasanoorumanermik pinngitsaalisaasutut sakkortuumik kajungerisaqarpat,
- aningaasanoortarnerminik aqutsissalluni sanngiissuseqarpat,
- ajornartorsiutit taamatut pissuseqarnerup kingunerisaasa qanoq ittuunerat annertussu-siallu apeqqutaatinnagit aningaasanoortarnerminik ingerlatsiinnartarpat.

Aningaasanoorumatussuseq nappaataavoq imigassamut ikiaroonartumullu uerisimanertulli katsorsarneqarsinnaasoq. Inuiaqatigiit ullumikkut Qaqiffimmi katsorsartinnissamik neqeroo-ruteqareerput. Aningaasanoorumatunermit katsorsartinneq taannaannaalluni sapaatit akunne-rinik arfinilinnik sivisussuseqartarpoq, tassa imigassaq ikiaroonartorlu katsorsaannermit si-

vitsorsaataasinnaasut ilaasimangippata. Katsorsaaneq pisortanit innersuunneqartunut 15.200 koruuninik allanullu 25.600 koruuninik akeqartarpoq.

Aaqqissuussaannermik iluarsaaqqinnissami erseqqissumik kaammattuutigineqarpoq imerajuttuunermut, ikiaroorajuttuunermut aningaasanoorumatunermullu katsorsaasaneq kommuninut suliarineqartartussanngorlugu tunniunneqassasoq. Tamanna pillugu Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfiup KANUKOKA-llu akornanni oqaloqatigiittarnerit ingerlapput. 2010-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi konto pingaarneq 34.11.05-imi 4,9 mio. koruunit atornerluisut katsorsartinnissaannut immikkoortinneqarput. Aningaasat taakku ilaat aningaasanoorumatuut katsorsartittarnerannut atornerqartussanngortitaapput.

Naalakkersuisut aningaasanoorumatussutsip ataasiakkaat aningaasaqarnerannut inuuniarne-rannullu kingunerisartagai ilungersunartutut isigaat. Pingaaruteqarpoq tamakkununnga tunngasut takussaasunngortinneqarnissaat, taamaalillutik ilaqutaasut suliffeqarfiillu inuup pinnguaatinik nuannaaruteqarunnaarluni atornerluinermut saatitsiartulernerani malunnaatinik malussartarniassammata. Nalunngilarput ataasiakkaat iliuuseqarsinnaassuseqarnerat immikkut ilisimasaqarlutik sulisunik oqaloqateqartarluni ineriartortinneqartartoq, aamma katsorsartinni-arluni aalajangerneq atornerluisup nammineerluni sulissutigisariaqartassagaa.

Taamaammat PAARISA-p 2010-mi paasisitsiniaanissaq piareersarniarpaa aningaasanoorumatussutsip malunniuttarneri takussaasunngortinniarlugit, taamatullu katsorsartinnissamut maannakkut periarfissaqartoqarnera nittarsaanniarlugu.

Naalakkersuisut tamakku tunngavigalugit siunnersuut akuersaarneqassanngitsoq inassutigis-savaat.